צט א ב ג מיי' פט"ו מהל' מעשה"ק הל"ב :

ק ד מיי' פ"ג מהל' שחיטה הל"ט ופ"ב מהל' אבות הטומאה הלכה א :

קא ה מיי' פט"ו מהל' מעשה"ק הל"ב :

לבון זה אינו בפרק החולץ ולא במסכת חולין וצ"ע והל"ק גורס פרק אלו טרפות נז: אבל ר"ה הוא דאמר הכי ולא רבא

קב ו מיי' פ"ד מהל' מעילה הל"ב ופ"ה מהל' ערכין הל"ד :

קג ז מיי' פ"ה מהל' ערכין הלכה יד ופט"ו מהלכות מעשה"ק הלכה ה:

קד ח ט מיי' פ"א מהל' מעילה הל"ג :

קה י מיי' פ"ב מהל' שחיטה הל"ד :

תנו רבנן א] *איכול האומר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה ת"ל °כל אשר יתן ממנו לה' יהיה קדש ממנו לה' ולא כולו לה' יכול תצא לחולין ת"ל יהיה קדש האכיצד בתמכר לצרכי עולות ודמיה חולין חוץ מדמי אבר שבה דברי רבי מאיר ורבי יהודה [א] ב] *ור' יוסי ור' שמעון אומר מנין לאומר רגלה של זו עולה שכולה עולה שנאמר כל אשר יתן ממנו לה' כשהוא אומר יהיה קדש לרבות את כולה אמר מר תמכר לצרכי עולות [ב] והא קמייתי בהמה מחוסרת אבר אמר רבא באומר הרי עלי עולה בחייה ג] אמר רב חסדא ד] מודה רבי יהודה בדבר ה] שעושה אותה טרפה רבא אמר בדבר שעושה אותה נבילה ורב ששת אמר גבדבר שהיא מתה מאי איכא בין רב חסדא לרבא איכא בינייהו טרפה חיה רב חסדא סבר לה כמאן דאמר *טרפה אינה חיה ורבא סבר לה כמ"ד טרפה חיה ומאי איכא בין רבא לרב ששת איכא בינייהו דרבי אלעזר א) דאמר רבי אלעזר ו] דניטלה ירך וחלל *שלה נבילה רבא סבר לה כרבי אלעזר רב ששת לא סבר לה כר' אלעזר מיתיבי אמר רבי נראין דברי רבי יהודה בדבר שאין הנשמה תלויה בו ודברי רבי יוסי בדבר שהנשמה תלויה בו ז] לאו מכלל דפליג עליה דרבי יהודה בשלמא נראין דברי רבי יהודה בדבר שאין הנשמה תלויה בו ח] מכלל דפליג עליה דר' יוסי אלא נראין דברי רבי יוסי בדבר שהנשמה תלויה בו ט] לאו מכלל דפליג עליה דרבי יהודה ותיובתא דכולהו לא חסורי מיחסרא והכי קתני נראין דברי רבי יוסי לר' יהודה בדבר שהנשמה תלויה בו שאף רבי יהודה לא נחלק עליו אלא בדבר שאין הנשמה תלויה בו אבל בדבר שהנשמה תלויה בו מודי ליה י] בעי רבא בעוף מהו בהמה אמר רחמנא והא לאו בהמה היא או דלמא קרבן אמר רחמנא יא] והאי נמי קרבן הוא התיקו ב) בעי רבא יב] והקדיש אבר לדמיו מהו דתיחות ליה קדושת הגוף [ג] מי אמר יג] כיון דנחתא ליה קדושת דמים נחתא ליה נמי קדושת הגוף יד] ומדאקדשיה לחד אבר אקדשיה לכולה או דלמא חד מגו אמר תרי מגו לא אמר טו] תפשוט ליה מדידיה טז] דהאמר רבא ג) הקדיש זזכר לדמיו קדוש קדושת הגוף התם דאקדשיה לכוליה הכא יז] דאקדשיה חד אבר מאי יח] תיקו בעי מיניה יט] מרבא חהקדיש חד אבר מהו בגיזה תפשוט לך מהא דתניא כ] °לא תגוז בכור צאנך אבל אתה גוזז בשלך ושל אחרים כא] התם לא נחתא ליה קדושה כלל הכא נחתא ליה קדושה כב] לישנא אחרינא התם אין בידו להקדישו הכא בידו להקדישו בעא מיניה אביי כג] מרבא הקדיש עורה מהו בעבודה כד] תא שמע האומר מה שבמעיה של זו עולה מותרת בגיזה ואסורה בעבודה מפני כחוש עובר שבה אמר ליה טכי קתני אסורה בעבודה מדרבנן אי הכי אפילו בגיזה נמי תיתסר אמר ליה עבודה דמיכחשא כה] גזרי בה רבנן גיזה לא גזרי בה רבנן בעא מיניה אביי מרב יוסף כו] יהיא שלמי' וולדה חולין כז] ושחטה בפנים מהו למ"ד ולדי קדשים בהווייתן הן קדושין מי הוי חולין בעזרה או לא

א"ל

ויקרא כז

דברים טו

א) חולין כא. לג: [נדה כד.] ב) [ערכין ה. ע"ש] ג) שבועות יא. ע"ש בכורות יד: [לקמן יט: ערכין ה.]

יסיס קדש . ההוא אבר וכיון דההוא אבר הוי קדוש תו לא מצי למשחטו ההיא בהמה לשם חולין אלא תמכר כולה חוץ מדמי אותו אבר שבה דדמי אותו אבר לא יטול שהרי הקדישו ואינו יכול למוכרו : הכי גרסי' דברי רבי מאיר ור' יהודה : **מחוסרת אבר.** שהרי אותו האבר אינו שלו אלא לחובת המוכר הוא קרב נמצא שהלוקח זה לא הקריב עולה שלימה והוא נדר להקריב כל הבהמה לחובתו : **באומר הרי עלי עולה בחייה** . הרי עלי להקריב כל האברין שהבהמה חיה ממנה והרי כן עשה דהמוכר לא הקדיש אלא אבר שאינה חיה ממנו כגון רגל מן הארכובה ולמטה שאם היה מקדיש דבר שהנשמה תלויה בו הוה פשטה קדושה בכולה כדאמר מודה ר' יהודה בדבר שעושה אותה טריפה שאם הקדיש אבר שממנו נטרפת אם היה ניטל פשטה קדושה בכולה אפי' לר' יהודה לישנא אחרינא ירושלמי והא מייתי בהמה דמקדיש גופה כי ליתיה כולה לדידיה כלומר האי לוקח הא מייתי בהמה שאין כח] הגוף שלו ומשני כגון דאמר כזוזא מן הדא בהמה לעולה כלומר שוה זוז מבהמה זו לעולה והרי קנה [ד] זוז (וזוז) הלכך יצא דהא לא נדר עולה שלימה : **מודה ר' יהודה** . דפשטה קדושה בכולה : **שעושה אותה נבלה** . כגון הירך וחלל שלה אבל בדבר העושה אותה טרפה כמו רגלה מן הארכובה ולמעלה (א) לא מודה וטעמא מפרש לקמיה כט] : *(כגון הלב או הוושט) : כמ"ד טרפה אינה חיה. פלוגתא היא באלו טרפות (חולין דף מב.) הלכך כיון דאינה חיה הרי הקדיש דבר שהנשמה תלויה בו הלכך מודי : **ורבא ס"ל טרפה חיה** . ואינו דבר שהנשמה תלויה בו : **ניטל הירך וחלל שלה נבלה** . אע"פ שהיא עדיין חיה מטמאה כנבלה דכמתה היא ולא כחיה : **רבא סבירא ליה כרבי אלעזר** . הילכך אקדיש ירך וחלל שלה הוי דבר שהנשמה תלויה בו : **ורב ששת לית ליה דר' אלעזר** . [ה] בפ"ק דחולין (דף כא.) מפרש היכי דמי חלל שלה כל שרבולה ונראית חסרה : **הכי קאמר נראין דברי רבי יוסי לר' יהודה** . דר' יהודה מודה ליה בדבר שהנשמה תלויה בו : **בעוף מהו** . לר' א) יוסי קא בעי לה הקדיש רגל עוף דתור או בן יונה מי פשטה קדושה בכוליה או לא : **בהמה אמר רחמנא** . בהאי קרא ל] מכל אשר יתן ממנו כתיב בהמה וקרבן :

הקדיש אבר לדמיו מהו דתיחות . קדושת הגוף לכל הבהמה ותיקרב עולה מי אמר לרבי יוסי מדאקדיש חד אבר לדמיו פשטה קדושה לכולה בהמה לדמיה ומיגו דנחתא לה קדושת דמים לכולה בהמה נחתא לה קדושת הגוף הואיל והיא גופא חזיא לעולה למה לי למוכרה ולהביא בדמיה עולה הלכך בעל כרחיה קדשי קדושת הגוף : **תרי מיגו** . חד דהוא לא אקדיש אלא אבר ולדמיו ואכן צריכין לומר מגו דחייל אאבר חייל אכולה בהמה לדמיה ומגו דנחית לא] כולה לדמיה נחית נמי כולה לקדושת הגוף : **ותפשוט ליה מדידיה** . דודאי נחתא לה קדושת הגוף : **דהא אמר רבא הקדיש זכר** . אי"ל זכר ולהכי נקט רבא זכר דבעולה איירי רבא ונקבה לא חזיא לעולה וליכא למימר לב] קדושת הגוף : **לדמיו** . להביא בדמיו עולה קדוש קדושת הגוף ואינו יכול למכרו הואיל והוא גופיה חזיא לעולה והוא עצמו יקרב לעולה והכא נמי הואיל ולרבי יוסי נחתא קדושה לכולה על ידי האבר קדשה נמי לגופה : **התם דאקדשה לכולה** . וליכא אלא חד מיגו : **הקדיש אבר מהו בגיזה** . לג] בעבודה לא תיבעי לך דאסור דהא מכחיש לד] לה : ב) **בשלו ושל אחרים** . עובד כוכבים אם יש לך בכור בשותפות עם העובד כוכבים מותר לגוזזו הכא נמי הואיל והחולין והקדש שותפין בו מותר : **התם גבי בכור לא נחתא ליה שום קדושה** . ואפי' לחלקו של ישראל דשותפות עובד כוכבים פוטרת מן הבכורה הכא נחתא קדושה לה] להך אבר : **אין בידו להקדישו** . הואיל ויש לעובד כוכבים שותפות בו : **הקדיש עורה** . של בהמה מהו בעבודה בגיזה לא תיבעי לך דלא מכחיש ליה לעור אבל עבודה מכחשא ליה לעור : **מפני כחוש העובר** . והכא נמי איכא כחוש עור : **מדרבנן** . וכי מיבעיא לו] ליה מדאורייתא ולמילקי עליה : **היא שלמים וולדה חולין** . הקדיש בהמה מעוברת חוץ מעוברה לדברי הכל אין העובר קדוש : **למאן דאמר וולדות קדשים בהווייתן הן קדושין** . כלומר אדם שהקדיש בהמה ואחר כך נתעברה ומיבעיא לי אליבא דמאן דאמר וולדות קדשים בהווייתן הן קדושין והשתא כיון לא קדיש עובר ושחטה לאם בפנים בעזרה מי הוי ולד חולין בעזרה ומחייב דהא לא הקדיש עובר או לא : **א"ל** . לא מחייב :

א) עי' רש"ק שכ' שהרמב"ם מפרש דלרבי יהודה בעי וכגון שהקדיש בעוף אבר שהנשמה תלויה בו וע"ש ב) בשלך נ"ק

מי

רב חסדא סבר כמאן דאמר טריפה אינה חיה ורבא סבר כמאן דאמר טריפה חיה . ובפ"ק דבכורות (דף ג.) נהפכה סוגיא זאת גבי שותפות עובד כוכבים דרב חסדא סבר טריפה חיה וזו מן הסוגיות הפוכות שבהש"ס וכן מצינו בשאר דוכתי גבי פלוגתא דאביי ורבא דידים מוכיחות במסכת נדרים (דף ה:) ובמסכת נזיר (דף סב. ע"ש) ומיהו צריך עיון לפי הא דאמר רבא הכא טריפה חיה *דבפרק החולץ (יבמות דף לו) אמר רבא גבי ספק טרפה משהינן לה י"ב חדש :

[ו] **התם** לא נחתא ליה *קדושת הגוף . לז] פירש רש"י דסבר דשותפות העובד כוכבים פוטרת מן הבכורה ובפ"ק דבכורות (דף ג:) קאמר אפי' למ"ד שותפות העובד כוכבים אינו פוטר והא דאמר התם לא נחתא ליה קדושה ר"ל להקריב :

היא שלמים וולדה חולין ושחטה בפנים מהו. פירוש אם הולד אסור משום חולין בעזרה ונראה דמאי למיפשטיה לח] מההיא דלעיל דהשוחט את החטאת ומצא בה בן ד' חי משמע דלא הוי חולין בעזרה :

אין

חולין סט: ערכין ד:

[נ"ל רבי יוסי ור"ש אומרים]

[חולין מב. וש"נ]

נ"ק מ"ז

גי' רש"ל במסכת חולין וחלל שלה ניכר נבלה

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שעושה אותה וכו' וחלל שלה אבל וכו' הארכובה ולמעלה כגון הלב והוושט לא מודה וטעמא מפרש לקמיה הס"ד :

◆

שיטה מקובצת

א] יכול. עי' תוס' לקמן (דף כו ע"א) : ב] ר' יוסי אות ו' נמחק : ג] בחייה ל"א והא מייתי בהמה דמקדיש גופא כי ליתא לכולה לדידיה אמר רבא כגון דאמר בזוזא מן הדא בהמה לעולה אמר : ד] חסדא. עי' תוס' ערכין (דף כ'): ה] בדבר. ס"א שהנשמה תלויה בו. גליון אי מקרא אי מסברא ואע"ג דאיכא לאוקמי קרא לומר שלא יצא הרגל לחולין מ"מ שקולין הן ויבואו שניהן: ו] אלעזר ניטל הירך וחלל : ז] עי' בהשמטות בסוף המסכת : ח] בו דהא פליג עליה ר' יוסי תיבת מכלל ואות ד' ד' נמחק : ט] בו מכלל דפליג עליה ר"י תיבת לאו ואות ד' נמחק : י] בעי רבא בעוף מהו. גליון תימה לפשוט ממתניתין דתנן אין העופות עושין תמורה לפי דכתיב בהמה וי"ל דשאני הכא דכתיב קרבן לרבות עופות : יא] רחמנ' והא נמי אות י' נמחק : יב] הקדיש אבר לדמיו. אליבא דר' יוסי בעי דאם הקדיש אבר קדושת [הגוף] קדוש כולה כמו כן כשהקדישו קדושת דמים [אי] קדוש כולו קדושת דמים ובעי כיון דלא קדיש אלא מאבר אחד . תוס' : יג] מתיבת כיון עד תיבת מדאקדשי' נמחק : יד] מדאקדשיה לחד אבר אקדשיה לכולה ומדנחית ליה לקדושת דמים נחית ליה קדושת הגוף או : טו] עי' בהשמטות בסוף המסכת : טז] דהא אמר רבא : יז] הכא דאקדיש חד אבר . קשה הרי דמעיקרא בעי אי אמרי' תרי מיגו אי לא ומאי ס"ד לאתויי מחד מיגו . תוס' : יח] מאי ס"א התם חד מיגו הכא תרי מיגו : יט] מיניה אביי מרבה אות א' נמחק : כ] דתניא לא תעבוד בבכור שורך אבל אתה עובד בשלך ושל אחרים לא : כא] עי' בהשמטות בסוף המסכת : כב] נחתא ליה קדושה. ס"א התם לא נחתא ליה קדושה בכולה בהמה הכא נחתא ליה קדושה בכולה בהמה אי נמי תיבות לישנא אחרינא נמחק : כג] אביי מרבה הקדיש אות א' נמחק : כד] בעבודה. ס"א הקדיש עובר במעי אמו מהו בעבודה. גליון צ"ע לר"י הקדיש עורה מהו שתקדיש כולה דדילמא דוקא רגל שראויה להקריבה אבל עור לא ותתהיה האבעיא אפילו לר' יוסי : כה] דמכחשא ולד גזרו בה רבנן גיזה דלא מכחשא ולד לא גזרי : כו] כז] עי' בהשמטות בסוף המסכת : כח] שאין כל הגוף שלו ומשני אמר רבא כגון דאמר בזוזא מן אות כ' נמחק : כט] לקמיה בדבר שהיא מתה כגון : ל] קרא דמכל אשר : לא] דנחית אכולה לדמיה נהית נמי אכולה לקדושת : לב] למימר קדשה קדושת : לג] בגיזה לר' יהודה קא מבעיא ליה דאמר לא פשטה קדושה בכולה מהו אותו אבר בגיזה דאי לר' יוסי כיון דפשטה קדושה בכולה פשיטא דאסורה בגיזה ועבודה : לד] מכחיש ליה לאבר הס"ד ומה"ד בשלך ושל : לה] קדושה לחד אבר תיבת להך נמחק : לו] מבעיא לי מדאורייתא אות ה' נמחק : לז] עי' בהשמטות בסוף המסכת : לח] למיפשטיה . גליון ויש לחלק בין כלו לו חדשיו בין לא כלו לו חדשיו :

מתיבת

◆

רבינו גרשום

[והא קא מייתי] בהמה מחוסרת אבר . דמעיקרא איקדש מינה אבר : [אמר רבינא באומר . זה הקונה אותה אומר בשעת נדרו הרי עלי עולה] : בחייה כלומר (באומר זה הקונה בשעת נדרו) הרי עלי (בהמה) להביא עולה שיכולה לחיות ואפי' היתה מחוסרת אותו [אבר] שהוקדש מקודם היתה יכולה לחיות ומה שנדר הביא . ל"א והא קא מייתי בהמה כו' . [אלא אמר רבא כגון דאמר בשעת נדרו הרי עלי] בזוזא (כלומר לא אמר בשעת נדרו אלא בשוה זוז) מן [הדא] בהמה לעולה [דלא קבל עליו אלא בשוה זוז ממנה לעולה] דהשתא [חוץ] מאותו אבר המוקדש [עדיין יש בה שוה כמה זוזים ומה (שנדר] [ששוה יותר] יכול להביא [מודה ר' יהודה] : בדבר שהנשמה תלויה בו. [דאי אקדיש אבר מינה שהנשמה תלויה בו] כגון לב או כבד [דקדשה כולה או] בדבר שעושה טרפה [אם ניטל ממנה אותו אבר כגון] שנחתך רגלה מן הארכובה ולמעלה : ורבא סבר לה . כמאן דאמר טרפה חיה להכי קאמר בדבר שעושה אותה נבילה כגון ניטל הירך וחלל שלה [נבילה] : רב ששת לא סבר לה כר' אלעזר . להכי קאמר בדבר שהיא מתה מיד ולא שתהא מפרכסת [אלמא בתרווייהו פליגי : ותיובתא דכולהו . דרב חסדא ורבה ורב ששת : אלא חסורי מחסרא והכי קתני כו' . ולא קשיא להו : בעוף מאי . אמר ר' יוסי דאי אקדיש רגל מן העוף הוי נמי כולו קדוש אי לא מי אמרינן קרבן אמר רחמנא ואם בהמה אשר יקריבו ממנה קרבן לה' והאי נמי קרבן הוא]: פשוט מן הא דאמרת הקדיש זכר [דראוי לעולה הקדישו] לדמיו קדוש קדושת הגוף : התם . [משום] דאקדשיה כוליה לדמיו ומגו דנחתי קדושת [דמים אכולה] (לכולו לדמיו) נחתא ליה קדושת הגוף [נמי לכולו] : ל"א חד מגו אמרינן [הוא דאמרן תרי מגו מגו דאקדיש חד אבר קדשה כו' ומגו דקדשה לדמיה קדש קדושת הגוף] תרי מגו לא אמרינן : הא נמי שלו ושל אחרים [היא] דחד אבר מינה הוא דקדיש ושאר הגוף דחולין הוא . א"ל התם לא נחתא ליה קדושה בכולה דחציה דעובד כוכבים היא וחלק עובד כוכבים לא קדיש הכא דכולה שלו הויא נחתא קדושה בכולה ואסורה כולה בגיזה . הקדיש שה כי לישנא אחרינא : עור מהו בעבודה . כלומר בגיזה לא קא מיבעיא ליה דודאי אסורה מפני כחש העור כי קא מיבעיא ליה בעבודה : ת"ש האומר מה שבמעיה של זו עולה מותר בגיזה ואסורה בעבודה . מפני כחש עובר . הכא נמי עבודה מכחיש העור ואסור דכשהיא שמינה מוטב העור א"ל מיהא לא תפשוט דכי

קתני

הגהות הגר"א [א] גמ' ור' יוסי. נ"ל ר"י ור"ש אומרים : [ב] שם והא קמייתי כו' . גירס"י בחיי' ל"א והא מייתי בהמה דמקדיש גופה כי ליתה כולה לדידי' כגון דאמר כזוזא מן הדא בהמה לעולה : [ג] שם מי אמר כיון כו' . הוא לבון גמ' וכ"ה בהרבה מקומות דהל"ל מאי פריך גמ' והפשוט כו' : [ד] רש"י ד"ה באומר . זוז וזוז . פי' הרבה דינרים : [ה] ד"ה ור"ש בפ"ק כו' . פי' לפיכך אפשר לה לחיות : [ו] תוס' ד"ה התם כו' . והשתא אתי שפיר לישנא אחרינא על הפלגא אחרינא :

תורה אור

דברים יב

ויקרא יז

א"ל מי קרינא ביה כי ירחק ממך המקום וזבחת בעי מיניה אביי מרב יוסף היא חולין וולדה שלמים ושחטה בחוץ מהו מי מחייב עליה משום שחוטי חוץ או לא א"ל מי קרינא ביה והביאום לה' א] ל"א א"ל ראוי לפתח אהל מועד חייבין עליו בחוץ ב] : **מתני'** *אין המדומע מדמע ג] אלא לפי חשבון ד] ואין המחומץ מחמץ אלא לפי חשבון ואין המים שאובין פוסלין את המקוה אלא לפי חשבון ואין מי חטאת ה] [א]עושין מי חטאת אלא עם מתן אפר ואין בית הפרס ו] עושין בית הפרס ואין תרומה אחר תרומה ואין *תמורה עושה תמורה ולא הולד *עושה תמורה ר' יהודה אומר *הולד עושה תמורה אמרו לו הקדש עושה תמורה *ואין הולד ז] עושה תמורה : **גמ'** מאן תנא א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן דלא כרבי אליעזר דתנן *סאה של תרומה שנפלה לפחות ממאה חולין ונדמעו ונפל מן המדומע למקום אחר רבי אליעזר אומר מדמע כתרומה ודאי *(שאני אומר סאה שנפלה היא ח] שעלתה) וחכ"א אינה מדמעת אלא לפי חשבון ט] שבה : ואין המחומץ מחמץ כו' : אמר רבי י] אבא אמר רבי יוחנן מתניתין דלא כרבי אליעזר דתנן *שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך העיסה יא] ולא בזה כדי להחמיץ ולא בזה כדי להחמיץ ונצטרפו וחימצו רבי אליעזר אומר אחר אחרון יב] אני בא וחכמים אומרים בין שנפל איסור לכתחילה ובין שנפל איסור בסוף לעולם אין אסור עד שיהא בו כדי להחמיץ : ואין המים שאובין פוסלין את המקוה : מאן תנא אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן יג] רבי אליעזר בן יעקב היא *דתנן *) ר' אליעזר בן יעקב אומר מקוה שיש בו עשרים ואחת סאה מי גשמים ממלא בכתף תשע עשרה סאה ופותקן למקוה

והן

*) [תוספתא דמקוואות פ"ד ע"ש]

יד] **מי קרינא ביה כי ירחק ממך המקום וזבחת** . דמהתם נפקא לן דאסור לשחוט חולין בעזרה דדרשינן בריחוק מקום אתה זובח ואי אתה זובח בקירוב מקום בעזרה בפרק שני דקדושין (דף נז:) והכא מי קרינא ביה הכי הא אינו יכול לשחוט בהמה זו אלא בעזרה שהרי שלמים היא : **היא חולין וולדה שלמים**. ואליבא דמ"ד קדושה חלה על העוברין ושחטה לאם בחוץ טו] מי חייב כרת אעובר משום שחוטי חוץ : **מי קרינא ביה והביאום לה'**. דלא מחייב משום שחוטי חוץ אלא באותן דראויין לקרבן והאי עובר לא חזי השתא לקרבן : **והביאום לה'**. גבי שחוטי חוץ כתיב : **מתני' אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון** . מפרש בגמרא : **ואין המחומץ מחמץ אלא לפי חשבון** . עיסה של חולין שנתחמצה בשאור של תרומה הרי כולה אסורה ואם נפל מאותה עיסה לתוך עיסה אחרת של חולין וחימצתה אינה אוסרתה אלא לפי חשבון שאור תרומה שמעורב בה כלומר אם נפל בעיסה אחרונה מן הראשונה שיעור גדול כל כך שיהא בו משאור של תרומה שנתחמצה ממנו כדי לחמץ את האחרונה אסורה אף האחרונה ואם בין הכל מה שנפל מן הראשונה לתוך האחרונה אין טז] בו אלא כדי לחמץ אחרונה מותרת האחרונה שלא נפל בה מן התרומה כדי לחמץ : **מים שאובים** . מפרש בגמרא : **ואין מי חטאת נעשית מי חטאת אלא עם מתן האפר** . בשעה שנותן את האפר נעשין מי חטאת הלכך בעינן שיהו מים תחילה בכלי ואח"כ אפר אבל נתן אפר תחילה ואח"כ מים פסול דהא עם מתן אפר יז] לעשות מי חטאת לא הוי שם מים ותו לא עבדי מי חטאת : **ואין בית הפרס עושה בית הפרס** . יח] שדה שנחרש בה קבר לשון דבר פרוסה אם חזר וחרש בית הפרס ושדות שסביבותיו לא מחזקינן לשאר שדות כבית הפרס *דילמא שהמחרישה הוליכה העצמות לשדות שסביבותיה דקבר אחד לא עביד בית הפרס אלא כפי שיעור דמפרש בגמרא : **ואין תרומה אחר תרומה** . שאם תרם וחזר ותרם אין השניה תרומה : **גמ' מאן תנא**. דאין המדומע מדמע אלא לפי חשבון : **מדמעת כתרומה ודאי** . שאם נפלה סאה מן הדימוע למקום אחר ואין שם מאה סאין לבד סאה זו כולן אסורין : **שאני אומר סאה** יט] **שנפלה** . לתוך הדימוע היא סאה שעלתה וחזרה ונפלה לתוך האחרים : **אלא לפי חשבון** כ] **שבה** . לפי מה שיש תרומה בסאה זו של דימוע בעינן מאה שיעורין מן החולין אבל מאה סאין לא בעינן כגון אם נפלה תחילה סאה של תרומה א) לתוך כ' וארבע סאין של חולין נדמעו ועכשיו כל סאה וסאה שיש שם הוי אחד מכ"ד שבו תרומה והיינו לוג תרומה בכל סאה וסאה אם חזרה ונפלה סאה מאותו דימוע לתוך חולין אחרים אם יש שם שבעים ושבעה לוגין אחרים של חולין מצטרפין עם עשרים כא] וארבע לוגין חולין שבסאה זו ומבטלין את לוג התרומה : **ואין המחומץ מחמץ כו' דלא כרבי אליעזר** . דר' אליעזר לא בעי שיהא שם מן האיסור כדי לחמץ אלא האיסור וההיתר מצטרפין לאיסור : **אחר אחרון אני בא** . שהוא גורם את החימוץ ואם נפל האיסור בסוף אסורה ב) ומתני' כב] אע"ג דלא נפל מעיסה ראשונה לתוך האחרונה אלא כדי חימוץ וכמלא שרוב החימוץ חולין היה אפילו הכי קאסר ליה רבי אליעזר דסבירא ליה זה וזה גורם אסור ואחר אחרון דקאמר רבי אליעזר לאו דוקא דאי נמי נפל האיסור תחילה ואח"כ ההיתר אם לא קדם וסילק את האיסור אלא הניח וחימצוהו בין שניהם אסורה דזה וזה גורם אסור אית ליה לרבי אליעזר בפרק קמא דבכורות (דף ז.) וכן בכל דוכתא והכי שני לה אביי בפסחים בפרק כל שעה (דף כז.) לא שנו אלא שקדם וסילק את האיסור אבל לא קדם כג] וסילק אסור ואף על גב דפרכינן לה התם כד] בהא מילתא סוף סוף מסקנא דשמעתא היא דסבירא ליה לרבי אליעזר דזה וזה גורם אסור : **מי גשמים**. כשרים לטבילה דלא בעינן מים חיים אלא לזב בלבד : **ממלא בכתף** . מים שאובין תשעה עשר סאה : **ופותקן למקוה** . שלא יערה מן הדלי לתוך המקוה דאפי' בשלשה לוגין מיפסיל למקוה בכי האי גוונא אבל יעשה חריץ וגומא למרחוק ויערה מן הדלי לתוך הגומא ויקלחו המים דרך החריץ לתוך המקוה והיינו המשכה :

והן

א) עי' נ"ק שהאריך : ב) נ"ל והאי דמתני' נ"ק

אין המדומע חוזר ומדמע אלא לפי חשבון . כדמפרש בגמרא כגון סאה של תרומה שנפלה לפחות ממאה של חולין ונדמעו ונפל מן המדומע למקום אחר דאינה מדמעת השניה אלא לפי חשבון תרומה שבה ואם יש בשניה שיעור כדי לבטל שיעור מן התרומה שנפל בה בטילה אע"ג דאין בראשונה כדי לבטל שיעור כה] התרומה שנפל בה והיינו כחכמים דגמרא ולא כדברי ר' אליעזר דאמר מדמע כתרומה *והוא הדין דמלתא דרבי אליעזר הוא אפילו אם יש (בשניה) מאה כדי לבטל מה שנפל בה כיון דלא עלתה אחת מהן קודם שנפל בשניה וצריך להעלות מפני גזל השבט :

ואין המחומץ חוזר ומחמץ אלא לפי חשבון . פרש"י עיסה של חולין שנתחמצה בשאור של תרומה כולה אסורה ואם נפל מאותה עיסה לתוך עיסה אחרת של חולין וחמצתה אינה אוסרתה אלא לפי חשבון שאור התרומה שמעורב בה כלומר שאם נפל בעיסה אחרונה מן הראשונה שיעור גדול כל כך שיהא בו משאור של תרומה שנתחמצה ממנו כדי לחמץ האחרונה אסורה אף האחרונה ואם בין הכל מה שנפל מן הראשונה לתוך האחרונה אין בו אלא כדי לחמץ האחרונה מותרת האחרונה כיון שלא נפל מן התרומה כדי לחמץ עכ"ל רש"י ולא נראה כו] דאם כן כי אמר בגמרא עלה [דלא] כרבי אליעזר דתנן שאור של חולין ושל תרומה כו' *למה צריך לאתויי דלא כרבי אליעזר כז] [ממתני' דשאור] אלא מההיא משנה שהביא גבי מדומע דמינה מצי לאוכוחי שפיר דלא כר' אליעזר לכן נראה לפרש כגון כזית שאור של תרומה וכזית שאור של חולין שניהם בעין ונפלו לתוך עיסה של חולין וחימצו ואין בכל אחד לבדו כדי לחמץ דאינה אסורה והיינו לפי חשבון כדי לחמץ בשאור של תרומה לבדה וזהו ממש כי ההיא משנה דמייתי עלה בגמרא וחכמים אומרים כו' דסבר זה וזה גורם אסור[א]:

ואין המים שאובין פוסלין את המקוה אלא לפי חשבון [וכו'] רבי אליעזר בן יעקב היא דתנן כו' . שהשאיבה מטהרת ברבייה ובהמשכה והיינו לפי חשבון שאין השאובין פוסלין אלא אם כן יש בהן כח] כהכשרים דהיינו כ' סאה מן השאובין וכ' סאה מן הכשרים אבל אם לא המשיך מן השאובין כי אם תשעה עשר לתוך כ"א הכשרים כשר [ב] : אלא אמר רב פפא לפי חשבון הכלים כלומר שנפל בשלשה כלים כנגד חשבון הלוגין ויוסף בן חוני היא ולפי זה רבנן לקולא פליגי והא דכי אתי רבין רבנן היא ומתניתין לאו בהכי מיירי דתימא רבי אליעזר היא ורבנן לחומרא פליגי כן פרש"י והקשה ה"ר שמואל מלוני"ל דאין זה שיטת הש"ס כט] דמעיקרא לדברי רבי חייא בר אבא רבי אליעזר לקולא ורבנן לחומרא ולדברי [ג] רבינא רבי אליעזר לחומרא ורבנן לקולא סברת אמוראי הפוכה כזה לא מצינו ל]

מסורת הש"ס

[תרומות פ"ה משנה ו]

[בספרים גרס לא הולד ולא תמורת עושין תמורה]

תרומות פ"ה מ"ו ע"ש [שבת קמב.]

[כל זה ליתא במשנה]

ע"ז מט. ערלה פ"ב משנה יא [פסחים כו:]

רבינו גרשום

קתני הכא אסורה בעבודה מדרבנן קתני ולא מדאורייתא ואנא גבי עור בעינא אי אסור מדאורייתא אי הכי אי מדרבנן אפי' בגיזה נמי ליתסר מדרבנן גבי עובר וולד שלמים. עובדה מי מיחייב בעובר משום שחוטי חוץ מי קרינא ביה בעובר והביאום לה' או לא כו': ה"א לאו בר הבאה הוא ופטור : ל"א ראוי לפתח אהל מועד הוא איל להביא חייבין עליו בחוץ והא כיון דחולין הוא אינה ראוי לפתח אהל מועד דמה שלי בשלמים אסור אף שלכם בשלי חולין הילכך פטור. ושחוטי חוץ בפנים מהו מי מיחייב משום עובר ולמאן דאמר ולדי קדשים בהווייתן הן קדושים . בשעת לידתן ולאו ממעי אימן [הם] הכי נמי (הכא גבי חולין אמרינן דלא הוי הולד חולין) [מי אמרינן האי הוי חולין] אלא משעת הוויית לידתן או דילמא חוץ מן הכי אפי' ממעי אימן הוו חולין ולחייב: (ע"כ שייך לעמוד הקודם) [מי קרינא ביה (והביאום) כי ירחק ממך המקום וזבחת [כלומר] מה שאתה זובח ברחוק מקום בחוץ אתה אוכל חולין ואי אתה אוכל מה שאתה זובח בקרוב מקום כלומר חולין שנשחטו בפנים דהא לאו בר זביחה הוא : אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון תרומה שיש בה כדמפרש בגמ' סאה של תרומה שנפלה לפחות ממאה חולין כגון שנפלה בעשרים סאין של חולין . לפי שדין התרומה הוא שאם נפלה במאה חולין שמתבטלת ועכשיו נפלה בפחות ממאה כמו שנפלה בעשרים סאין של חולין והלך מן אותו דימוע ונפל למקום אחר כגון שחור ונפל סאה מן אותו דימוע בשמונים סאין של חולין : ר' אליעזר אמר מדמע כתרומה ודאי כלומר אותה סאה שנפלה לכ' חולין נחשוב אותו סאה של דימוע כמו אם היתה סאה תרומה ודאית ואינה מתבטלת באותן פ' של חולין שאני אומר סאה של תרומה שנפלה לאותן פחות ממאה היא סאה עצמה שעלתה וחזרה ונפלה למקום אחר לאותן פ' של חולין ואינה מתבטלת בפ' חולין : וחכ"א אינה מדמעת אלא לפי חשבון כלומר לא נחשוב אותה היא סאה שנפלה היא שעלתה אלא אין באותה סאה אלא אחד מעשרים בתרומה ושאר חולין ועכשיו כי נפלה לפ' של חולין הרי נדמעה במאה חולין ומתבטלת והיינו אלא לפי חשבון דקאמר מתניתין ודלא כר' אליעזר : אין המחומץ של [שאור] (איסור) מחמץ אלא לפי חשבון . כדמפרש שאור של חולין ושל תרומה דהיינו של איסור : ר' אליעזר אומר אחר האחרון אני בא כלומר אם נפל באחרונה ובסוף ביטל הראשון של איסור והוי כמו הכל של היתר ואם של איסור נפל בסוף ביטל אותו של היתר הראשון והוי כמו כולו של איסור. וחכ"א בין שנפל [איסור תחלה בין שנפל בסוף] אין אסור עד שיהא (באיסור עצמו כדי לחמץ) [בו באיסור כדי חשבון לחמץ] בפני עצמו בלא אותו של חולין והיינו אלא לפי חשבון דקאמר במתניתין ודלא כר' אליעזר : אין מים שאובין פוסלין את המקוה אלא לפי חשבון . כדמפרש אם לא יהיו רובן [של] שאובין כדתנן מקוה שיש בו כ"א סאה [מי גשמים דמי גשמין ראויין הן לטבילה לכל בעלי טבילה חוץ מזובין ממלא בכתף מן השאובין י"ט סאה] ופותקן למקוה וזורקן בחוץ [אצל] המקוה ועושה

עין משפט
נר מצוה

קו א מיי' פי"ח מהל' מעשה"ק הל"ג :

קז ב מיי' פי"ג מהל' תרומות הל"ג :

קח ג מיי' פ"ד מהל' מקוואות הל"א :

קט ד מיי' פ"ט מהל' פרה הלכה ח :

ודאי נ"ק

קי ה מיי' פ"י מהל' טומאת מת הל"ג :

קיא ו מיי' פ"ד מהל' תרומות הל"ח :

קיב ז מיי' פ"ד מהל' תמורה הלכה טו :

קיג ח מיי' פי"ג מהל' תרומות הל"ג :

קיד ט מיי' פט"ו מהל' מאכלות אסורו' הל"ג ופ"ז מהלכות ע"ז הלכה יד טוש"ע יו"ד סימן קמב סעיף יא :

קטו י מיי' פ"ד מהל' מקוואות הל"ח טוש"ע יו"ד סי' רא סעיף מד :

שיטה מקובצת

א] תיבת לא עד תיבת מתני' בס"א אינה : ב] בחוץ ושאין ראוי לפתח אהל מועד אין חייבין עליו בחוץ : ג] אין המדומע מדמע כגון סאה תרומה שנפלה לתוך מאה של חולין ואם נפל אח"כ סאה אחת מאלו שתי מאות לחולין לא מדמע אותו השניה אלא לפי חשבון תרומה שבה : ד] ואין המחומץ כביצה של תרומה בכביצה של חולין ואח"כ נפל כביצה מאלו ב' ביצים לעיסה אחרת אומרין אם חצי ביצה יכול להחמיץ את העיסה הרי זו אסורה ואם לאו מותרת שאנו אומרי' שבביצה זו אין בה אלא חצי ביצה של תרומה : ה] חטאת נעשין מי תיבת עושה נמחק : ו] המים עושה בית אות ו' נ' נמחק : ז] הולד ולא תמורה עושה : ח] היא סאה שעלתה ואע"ג אפילו כשנפלה ליותר ממאה אית ליה לר' אליעזר שאם נפל מאלו הסאה לאחרים אסורים לפי שצריך להרים אותה סאה מפני גזל השבט וכל זמן שלא הורמה נאמר היא סאה של תרומה : ט] תיבת שבה נמחק : י] ר' חייא בר אבא : יא] העיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ ונצטרפו: יב] אחר אחרון ואם תרומה אחרונה אסור ואם חולין אחרונים מותר והפרק כל שעה מפרש בשקדם וסילק את האיסור אבל אם עדיין זה וזה גורם אסור והכא סברא מיהת מתניתין דלא כר"א דאמרינן דאין המחומץ שיש בו תרומה וחולין אוסר אלא לפי חשבון ולא אמרינן זה וזה גורם אסור ואע"פ שהאיסור וההיתר נופלים בבת אחת אין מצטרפין ואמר ר"י דמההיא דלעיל דקתני מדמע כתרומה ודאי לא מצי לאוכחי דהך מתניתין דמחומץ דלא כר"א דאע"ג דאמר מדמעת כתרומה ודאי [illegible] אפילו נפלה מהם עשרה סאין לחולין לא ידמעו אלא כשיעור סאה של תרומה שנפלה בה [illegible] סאה שנפלה היא סאה שעלתה וא"כ הה"ל אין המחומץ שנפל בו כביצה תרומה מחמץ אלא [illegible] שנפלה ואם נפלו הרבה ביצים מאותו מחומץ עיסה וחימצו הרבה עיסות אינו אוסר אלא [illegible] של תרומה להחמיץ אבל מהכא דזה וזה גורם אסור ואינו תלוי בשום דבר ואוסר כל מה שהוא [illegible] בו תרומה כלל : יג] ראב"י היא כו'. ולפי חשבון דמתניתין ר"ל לפי חשבון הכשרים כלומר [illegible] פוסלים אא"כ הן כמו הכשרים אבל אם הכשרים רוב אינו פוסל : יד] דמי קרינא : טו] מי [illegible] טז] אין בה אלא : יז] אפר לא יכול לעשות מי חטאת דלא היו שם מים ותו מי עבדי מי חטאת : [illegible] הפרס שדה : יט] סאה של תרומה שנפלה : כ] תיבת שבה נמחק : כא] עשרים ושלשה [illegible] נמי אע"ג : כג] וסילק את האיסור אסור : כד] התם עלה דהא מילתא אות ב' נמחק : [illegible] שנפל תיבת התרומה נמחק : כו] נראה. גליון וכן כתוב בגליון דא"כ מאי קאמר דלא כר"א [illegible] אדרבא למילתא דמדומע שייכא טפי ע"כ : כז] אליעזר ממשנה של שאור לא היה לו להביא [illegible] במנין הכשרים דהיינו : כט] הש"ס כלל דמעיקרא : ל] מצינו. גליון ועוד משום רבין יסתור [illegible] אבא הלא גם הוא היה תלמידו דר"י :

[א] כאן הס"ד ומה"ד להבי"א היא והשאר נמחק . נ"ק : [ב] גי' נ"ק כשר סוף הס"ד ואח"כ מה"ד אלא אמר ר"פ וכו' (ונ"ל רבה במקום רב פפא) ושייך לע"ב : [ג] נ"ל רבין [וגי' נ"ק ר"פ] :

הגהות הגר"א [א] גמ' עושין מי חטאת . גרש"י נעשין . ונ"ב דגי' עושין הוא שפיר וה"פ דאין מי חטאת אם נתן ממנו למים אחרים עושין אותן מי חטאת אלא דוקא מתן אפר עושה מי חטאת :

והן טהורין שהשאיבה מטהרת ברבייה ובהמשכה מכלל דרבנן סברי דברבייה ובהמשכה לא אלא א)[הא]דכי ארוא רבין א"ר (נ"ק) יוחנן שאובה שהמשיכוה כולה טהורה מני ב]לא רבנן ולאר' אליעזר אלא אמר ג] (א)*רבה לפי חשבון כלים ויוסף בן חוני היא *דתניא א*שלשת לוגין מים שאובין שנפלו ד] למים בשנים ושלשה כלים ואפי' בארבעה וחמשה כלים פוסלים את המקוה *יוסף בן חוני אומר בשנים ושלשה כלים ה] פוסל את המקוה בארבעה וחמשה אין פוסלין את המקוה: ואין מי חטאת ו] נעשה מי חטאת כו': מאן תנא אמר רבי חייא בר אבא אמר ר' יוחנן דלא כרבי שמעון *דתניא ב*הקדים עפר למים פסול ורבי שמעון מכשיר מאי טעמא דר"ש דכתיב °ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת ז] ונתן (במדבר יט) עליו מים חיים ותניא רבי שמעון אומר וכי עפר הוא והלא אפר הוא שינה הכתוב ממשמעו לדון הימנו גזירה שוה נאמר כאן עפר ונאמר להלן °עפר מה להלן עפר ע"ג (שם ה) המים אף כאן עפר על גבי המים ומה כאן הקדים עפר למים כשר אף ח] *כאן הקדים עפר למים כשר והכא ט] מנלן תרי קראי כתיבי °ונתן עליו י] אלמא אפר ברישא והדר כתיב (שם יט) מים חיים אל כלי [א] הא כיצד רצה יא] עפר למטה רצה עפר למעלה ותנא דידן מאי טעמא אמר לך יב] סיפיה דקרא א) דוקא ונתן עליו לערבן מאי חזית דאמרת סיפיה דקרא דוקא דלמא רישא דוקא יג] לא מצית אמרת מה מצינו יד] בבכל מקום מכשיר למעלה אף כאן מכשיר למעלה: ואין בית הפרס עושה בית הפרס כו': מתניתין דלא כרבי אליעזר *דתנן רבי אליעזר אומר בית הפרס עושה בית הפרס טו] ורבנן עד כמה כי אתא רב דימי אמר ר"ל אמר ר"ש בר אבא

שלש

א) אל כלי דוקא עליו לערבן. נ"ק

והן פסולין. כלומר כשר לטבול בו: **מטהרת ברבייה והמשכה**. כשהרוב ממי (של) גשמים שנפלו מעלמן לתוכו והמשיך מיעוט של שאיבה לתוכו דרך חרין מטהרת השאיבה והיינו לפי חשבון דמתניתין דאין השאובין פוסלין את המקוה דרך המשכה אלא אם כן היו שם עשרים סאין: **מכלל דרבנן כו'**. כלומר מדקאמרת מתני' רבי אליעזר בן יעקב היא ולא רבנן ומתני' לקולא דבלישנא דקולא נקיט לה דקתני אין השאובין פוסלין אלא לפי חשבון טז] מכלל דרבנן לחומרא פליגי: **אלא הא דכי אתא רבין ואמר שאובה שהמשיכוה כולה כשרה**. שאפילו כל המקוה ממים שאובין דרך המשכה כשר לא רבי אליעזר ולא רבנן: **אלא אמר רב פפא**. רבנן לקולא פליגי והא דכי אתא רבין רבנן היא ומתני' לאו בהכי קמיירי דתימא ר' אליעזר היא ורבנן לחומרא פליגי: **אלא לפי חשבון כלים**. יז] ויוסף בן חוני היא[א]: **שנפלו**. למקוה מן הכלי לתוך המקוה יח] [ב] בהמשכה: **בב' או בג' כלים**. שנפל לוג שלם מכל כלי פסול אבל מד' או ה' כלים דאין לוג שלם נפל כאחד לא פסלוהו ולפי חשבון דמתני' נמי ה"ק (ב): (**אלא** יט] **על מתן אפר**. בשעת מתן אפר נעשו מי חטאת אלמא בעינן מים ברישא דאי מים בסוף לא הוו מי חטאת דהא בשעת מתן אפר לא נעשו מי חטאת דלא היו שם מים): **דלא כר"ש**. דלר"ש הקדים אפר למים כשר: **דתניא**. גבי סוטה הקדים עפר שבקרקע למים בכלי פסול כ] (ג) כו': **ואמרינן מאי טעמיה דר"ש דכתיב**. גבי מי חטאת ולקחו לטמא מעפר ותניא כו': **נאמר כאן**. במי חטאת עפר ונאמר בסוטה עפר מה בסוטה עפר על המים כדכתיב (במדבר ה) ומן העפר אשר יהיה וגו' אף כאן כא] עפר ע"ג מים וזו היא הכשר מצוותה לכתחילה: **ומה כאן כו'**. כדמפרש והכא גבי מי חטאת מכנן אלמא סבירא ליה לר"ש דמי חטאת הקדים עפר למים כשר: **וכתיב מים חיים אל כלי**. דמשמע דהמים יהיו נתונין אל כב] כלי ולא אל העפר דאל כלי משמע עפר ברישא פסול: **עליו לערבן**. ונתן עליו לאו כג] למימרא דאם הקדים עפר כשר אלא למימרא להזהר שלאחר שיתן העפר כד] למים יערבם באלבעו יפה ויחזיר המים שתחתיו עליו: [ג] **ולימא רישא דקרא דוקא**. דאפר קודם למים כדכתיב ונתן עליו מים ואל כלי להכי אתא שתהא חיותו בכלי שלא ימלאם בכלי אחר ויערם לכלי זה (ד) א) אבל זה יתן לתוך המעיין כה] ויקח המים לתוכו: **ומשני מה מצינו בכל מקום**. כגון בסוטה עפר למעלה שהוא המכשיר את המים [ב] [ד] לבדו והוי למעלה דכולי עלמא מודו דמצוה להקדים המים כדכתיב ומן העפר וגו': **אף כאן מכשיר למעלה**. הלכך בע"כ סיפיה דקרא לגופיה ורישא לדרשא לערבן: **רבי אליעזר אומר בית הפרס עושה בית הפרס**. כל ארבע השדות שסביב (ה) בית הפרס כו] הן [ה] אם נחרשו דעפר בית הפרס מטמאן:

א) נ"א אלא כלי זה יתן כו'

שלם

ועוד היכי מליט למימר דלרבנן שאיבה שהמשיכה טלה ואין במקוה מי גשמים אחרים שיהא כשר א"כ קשיא מפרק קמא דתענית (דף יג.) דאמר *כז] (מוטלין במרחלאות) ואמרינן בגמרא עלה כל שהוא משום אבילות אסור לרחוץ בין בחמין בין בצונן וכל שהוא משום תענוג בחמין אסור בצונן מותר עד לימא מסייע ליה כל חייבי טבילות טובלין כדרכן בט' באב וביוה"כ *ואי בחמין טבילה מי איכא בחמין הא שאובין נינהו ואי כדברי רש"י דשאיבה מטהרת *ברבייה בלא שום מי גשמים אם כן מליט טבילה בחמין כגון שהמשיכן וע"ק מההיא דתנן במסכת מקוואות (פ"ו מ"ח) ב' מקוואות אחד עליון ואחד תחתון בעליון ארבעים סאה ובתחתון אין בה מ' סאה ממלא בכתף ונותן לעליון עד שירדו לתחתון מ' סאה ואי שאיבה מטהרת ע"י המשכה בלא מים אחרים למה לי טתן בעליון אפילו כתן בקרקע והמשיכן כח] הוי טהור ועוד דתנן פ"ד דמסכת מקוואות (מ"ד) מי גשמים ומים שאובין שנתערבו בחלר ובעוקה ועל מעלות המערה אם רוב מן הכשר כשר ואם רוב מן הפסול פסול [מחלה למחלה פסול] אימתי בזמן שנתערבו עד שלא יגיעו למקוה כו' והשתא למה לי נתערבו אפי' מים שאובין לבדן כשרין ע"י המשכה ושלא ה"ר שמואל שקיבל מרבותיו שאיבה שהמשיכוה כולה טהורה היינו כשיבואו במקוה כט] [אח"כ] מי גשמים מ' סאה ל] והשתא מיתרלא כל מה שהקשינו ושפיר הוי הך מילתא דרבנן כר"א בן יעקב דלענין לירוף מ' סאה בעינן רוב הכשר וכן משמע מתוך לשון שאלתות דרב אחאי א) שכתוב מקוה אחד שנפל בו ג' לוגין מים שאובין פסול ואי אמשכינהו אברזי אגב מרזיבא ואזלי למקוה לא פסלי דכי אתא רבין אמר רבי יוחנן שאיבה שהמשיכוה כולה טהורה ואילטרופי מלטרפי למ' סאה דתניא ר' אליעזר בן יעקב אומר כו' אלמא משמע דאית ליה דשפיר מיתוקמי הני תרי מילי מילתא דרבי אליעזר בן יעקב ומילתא דרבנן ב) אלמא לא לא] פעי אהדדי ור"י השיב לו דשפיר מיתוקמא סוגיא דשמעתין לפרושי דמשמע ליה דלרבי אליעזר בן יעקב בעי רוב מי גשמים אבל אם רובן שאובין אפילו אם ירדו אח"כ מ' סאה מי גשמים לא מתכשר ומשום הכי פריך דמילתא דרבנן לא מיתוקמא לא כר"א בן יעקב ולא כרבנן מיהו אומר ר"י דכל מה שהקשה לא קשה מידי דבכמה מקומות בהש"ס מליט כן דמעיקרא היה מפרש מילתא לחד תנא להחמיר ואח"כ מפרשו להקל בפ"ק דקדושין (דף לז.) לב] (דבי) ר' אליעזר אומר אף החדש למיבעי ליה בהש"ס אי רבי אליעזר לקולא פליג או לחומרא פליג לג] וההיא דתענית לא קשה מידי דלטעמיך נמי תיקשי דמליט שפיר בחמין כגון שהמשיך י"ט סאה חמין לתוך כ"א סאה מי גשמים לד] אי נמי ע"י עששיות של ברזל שהוחמו ונתנו למקוה כדאמרינן במסכת יומא (דף לא:) גבי טבילה דכ"ג ביוה"כ לה] ושאר משניות שהבאתי דמסכת מקוואות אפשר לאוקומינהו כרבי אליעזר בן יעקב ועוד יש לומר ג) מההיא דטתן לעליון עד שירדו בתחתון מ' סאה דאתא לאשמעינן דהיכא דיש במקוה מ' סאה מים כשרים אפי' ירדו בו ק' סאה מים שאובין לא יפסלוהו והנראה לפי האמת דאין לעשות מקוה כולהו שאוב ע"י המשכה דאפי' לפירש"י הלכה כר' אליעזר בן יעקב [דמשנתו] קב ונקי אבל ע"י רבייה והמשכה כשר לכ"ע שאם יש במקוה כ"א סאה מים כשרים מותר למלאות בכתף תשע עשרה סאה ולעשות חרין בקרקע ולערות שם ולהמשיכן למקוה עד שיתמלא כההיא דפ"ד דמסכת מקוואות שהבאתי דקתני אימתי בזמן שנתערבו עד לו] שיגיעו למקוה הא אסיקנא דע"י רבייה והמשכה לכולי עלמא כשר ונראה דקתני שנתערבו עד לז] שיגיעו למקוה לאפוקי היכא שהלינור שחקקו ולבסוף קבעו יורד למקוה בלא המשכה:

יוסף בן חוני אומר בשנים ושלשה כלים פוסלים את המקוה בארבעה וחמשה כלים אין פוסלין. ולפי חשבון דקתני מתני' הכי קאמר ואין מים שאובין פוסלין את המקוה אלא א"כ נפלו מכלים לפי חשבון הלוגין שפוסלין המקוה דהיינו שלשה אבל אם כפלו הג' לוגין בד' וה' פעמים לא פסלי לח] ופסק ה"ר אברהם בר דוד דהלכה כיוסף בר חוני לפיכך נראה כששואבין את המקוה לנקותו שנוטלין אותן מים שבתוכו ובאים מים אחרים תחתיהן אין לחוש אפי' אם נשתייר קלת מן הראשונים במקוה ואע"ג שנופל מן הדלי לתוכו והוו להו שם יותר מג' לוגין מים שאובין אפ"ה אין לחוש דמסתמא לא נפלו ג' לוגין משלשה כלים ויש מחמירין שנוקבין את הדלי בכונס משקה משום הך חששא דפי': **הא** כיצד רצה עפר למטה רצה עפר למעלה. וא"ת א"כ גזירה שוה למאי אתא וי"ל דלמלוה בעינן מים תחילה ואח"כ עפר כדכתיב בסוטה (במדבר ה) ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן ונתן אל המים ומש"ה אתיא גזירה שוה:

א) [פרשת אחרי סי' נו] ב) נ"א דלא פליגי אהדדי ור"י השיב כו' נ"ק ג) דההיא דנותן נ"ק

שלם

לב] קדושין גבי רבי תי' דבי ל"ש: לג] פליג וכן גבי טבוי שנטלו לחייו וכן גבי הלמי והדיא: לד] נשמים או מקוה שלם שיפיל לתוכו כמה דכיון שהוא שלם אינו נפסל אי: לה] עי' בהשמטות בסוף המסכת: לו] עד שלא יגיעו למקוה: לז] עד שלא יגיעו למקוה: לח] עי' בהשמטות בסוף המסכת:

[צ"ל טועלין את המרחצאות]

קטז א מיי' פ"ט מהל' מקוואות הלכה א טוש"ע יו"ד סי' רא סעי' טו:

כמאי אוקימתא לחמין טבילה. נ"ק

קיז ב מיי' פ"ט מהל' פרה הל"א:

[כרש"י ובשאלתות איתא רב פפא וכה"ג כסמ"ג וכן בתוס' ד"ה לא אלא אמר איתא הכי וסה"ס שם דגרס רבה ליתא]

שיטה מקובצת

א] אלא הא דכי: ב] מני. ס"א אי כרבנן מאי אלא לפי חשבון אלא אמר רב פפא לפי: ג] עי' בהשמטות בסוף המסכת: ד] למים למקוה בשנים תיבת למים נמחק: ה] כלים פוסלים את המקוה בארבעה וחמשה כלים אין: ו] חטאת נעשין מי: ז] תיבות מים חיים נמחק: ח] אף להלן הקדים עפר תיבת כאן נמחק: ט] והכא מנלן תרי קראי כתיבי גליון משמע דלא באת הגז"ש אלא ללמד סוטה מפרה לומר דאינו מעכב: י] עליו מים חיים אלמא: יא] רצה נותן עפר למטה רצה נותן עפר למעלה ותנא קמא מאי טעמא. ס"א ורבנן סברי חיים אל כלי דוקא ונתן עליו לערבן דכי אמרי רבנן דילמא לכדקאמר ר' שמעון מה מצינו בכל מקום מכשיר למעלה אף כאן מכשיר למעלה: יב] לך רישא דקרא: יג] דוקא אל כלי שתהא חיותו בכלי לא: יד] מה מצינו כו'. גליון האי מה מצינו לאו דוקא הוא אלא ג"ש כדמשמע לעיל נאמר כאן עפר כו' ורבנן נמי מודו דבעינן עפר על המים: טו] הפרס והחכמים אומרים אין בית הפרס עושה בית הפרס ורבנן עד כמה נמחק: טז] חשבון ולא קתני שהמים שאובין פוסלין לפי חשבון מכלל: יז] כלים פליגי ויוסף: יח] המקוה שלא בהמשכה: יט] אלא עם מתן אות ל' נמחק: כ] פסול ור"ש מכשיר תיבת כו' נמחק: כא] כאן במי חטאת עפר: כב] אל הכלי ולא: כג] תיבת למטרא נמחק: כד] עפר על המים יערבם אות ל' נמחק: כה] המעיין ולקחו המים ויקח נמחק: כו] הפרס בית הפרס הן: כז] טעלין את המרחצאו' ואמרינן תיבות טועלין במרחצאות נמחק: כח] והמשיכן לתחתון עצמו הוי: כט] במקוה אח"כ מי: ל] עי' בהשמטו' בסוף המסכת: לא] לא פליגי אהדדי תיבת נגעי נמחק:

(תוספתא מקואות פ"ג)

[תוספתא דמקואות פ"ב ע"ש]

תוס' דפרה פ"ט [סוטה טז: ע"ש]

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלא אמר (רבה) תו"מ ונ"ב נ"א רש"י רב פפא: (ב) רש"י ד"ה בשנים וכו' נמי ה"ק הס"ד ואח"כ מ"ה אלא על מתן אפר: (ג) ד"ה דתניא גבי סוטה וכו' פסול ור"ש מכשיר כו': (ד) ד"ה ולימא וכו' לכלי זה אלא זה יתן: (ה) ד"ה רבי אליעזר וכו' בית הפרס בית הפרס הן אם נחרשו:

הגהות הגר"א

[א] גמ' הא כיצד כו'. [ב] רש"י ד"ה ומשני. לבדו וכו' אהלות פי"ז משנה ב

רבינו גרשום

(כמין) [בהן] חריץ [בעין צינור] ופותחן היינו שמושכין למקוה דרך אותו צינור: והן טהורין. ומבטלין משאובין שהשאובה נטהרת ברבוה אם רובה הוי דלאו שאובין ובהמשכה דהיינו ופותחן כמו שאמרנו מכלל דרבנן דפליגי עליה דר' אליעזר בן יעקב סברי דברבויה והמשכה לא מיתבטל: אלא הא דכי אתא (רב דימי) אמר ר' יוחנן [שאובה שהמשיכו] כולה. כל מאן כי האי גוונא טהורה כמאן לא כרבנן ולא כר' אליעזר בן יעקב דהא לאו לפי חשבון הוא [ולא] לפי חשבון דקאמר לפי חשבון כלים וכיוסף בן חוני: דתניא שלשת לוגין מים שאובין שנפלו לתוך המקוה ממש בלא המשכה בין אם היו אותן ג' לוגין בין ב' כלים או ג' בין בד' וה' ונפלו למקוה פסלוהו: יוסף בן חוני אומר. אם היו אותן ג' לוגין בב' או בג' כלים ונפלו בו פסלוהו כיון דבכל כלי לוג או יותר מלוג הוי דבר חשוב ופסול אבל אם אותן ג' לוגין מחולקין בד' או ה' כלים דאין בכל כלי לוג או יותר מלוג לא הוי דבר חשוב לפסול המקוה. ל"א כדכתב בסיפא אלא הא דכי אתא רב דימי אמר ר' יוחנן שאובה כו'. כמאן. כרבנן ת"ק דר' אליעזר בן יעקב [דמקילי הא ליכא למימר] דאי כרבנן אמאי קאמר ר' אליעזר אלא לפי חשבון א)[מכלל דרבנן מחמירין]אלא לפי חשבון משמע דאפי' בבציר מהכי פוסלין את המקוה אלא ש"מ מדקאמר ר' אליעזר בן יעקב אלא לפי חשבון [ושמע מינה דרבנן לחומרא פליגי] (מכלל) וא"כ הא דכי אתא (רב) [רבין] (דימי) כו' דלא כתרוויהו אלא לפי חשבון לא ר' אליעזר בן יעקב היא אלא לפי חשבון כלים [הדי] ויוסף בן חוני היא כו'. והיינו כלישנא קמא: אלא עם מתן אפר כלומר עד שיתן האפר על גבי המים והלא (ואלא) אפר הוא דשן של פרה. [ונאמר להלן עפר ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן] וכתב חיים אל כלי כלומר שהמים סמוך לכלי דוקא והאי דקאמר קרא ונתן עליו מים כלומר על העפר (לאו להכי הוא דאתא) [לא להכי כתב] האי ונתן עליו אלא כדי לערבן עפר ומים [ביחד] כתב ולעולם מים ברישא וממאי דהכי הוא כדרבנן (משום) [דילמא כדקאמר ר"ש] דמה מצינו בכל מקום [בסוטה מכשיר למעלה דכתב ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן ונתן אל המים דמכשיר למעלה אף כאן נמי] : ל"א ות"ק דר' שמעון סבר סיפיה דקרא דוקא חיים אל כלי והיינו כלישנא קמא: אין בית הפרס עושה בית הפרס. דשדה שנחרש בה קבר היינו בית הפרס וכל השדה הוי ספק טומאה ואין אומר כל השדות שסביבותיה [הן] (יהו) טמאות דשמא יצא ממנה עצם כשעורה ונכנס באותן שדות אלא אותה שדה לבדה שנחרש בה טמאה והשאר טהורות ורבנן עד כמה הוא שיעור מקום בית הפרס כי אתא רב דימי אמר ריש לקיש

א) נראה דצ"ל מכלל דרבנן מחמירין וס"ל דאפי' בבציר מהכי וכו'.

[א] היא דתניא כו' שנפלו כו' הד"א וכו"ל. נ"ק: [ב] ר"ל שלא וכו' נ"ק מוחק תיבת בהמשכה וע"ש. [ג] דילמא רישא. נ"ק: [ד] לבדוק אותו והוי למעלה. נ"ק: [ה] בית הפרס אם. נ"ק:

שלש שדות ושתי מענות [א]וכמה מלא מענה מאה אמה א] [א] כדתניא *החורש את הקבר ב] עושה בית הפרס מלא מענה מאה אמה: ואין תרומה אחר תרומה כו': מתניתין מני ר"ע היא *דתנן *השותפין שתרמו זה אחר זה רבי אליעזר אומר תרומת שניהם תרומה ר"ע אומר אין תרומת שניהם תרומה [ב]וחכמים אומרים אם תרם הראשון כשיעור אין תרומת השני תרומה ואם לא תרם כשיעור תרומת השני תרומה: ואין תמורה עושה תמורה כו': מאי טעמא אמר קרא °ותמורתו ולא תמורת תמורתו: ואין הולד עושה תמורה: דאמר קרא הוא ג] ולא ולד: ר' יהודה אומר הולד עושה תמורה: דאמר קרא יהיה לרבות את הולד ורבנן *לרבות *שוגג כמזיד ד]: **מתני'** [ג]העופות *והמנחות אין עושין תמורה שלא נאמר אלא בבהמה *[ד]הציבור והשותפין אין עושין תמורה שנאמר °לא יחליפנו ולא ימיר ה] יחיד עושה תמורה ואין הצבור והשותפין עושין תמורה *[ה]קדשי בדק הבית אין עושין תמורה אמר ר"ש ו] והרי מעשר בכלל היה ולמה יצא ז] לומר לך מה מעשר קרבן יחיד יצאו קרבנות צבור ומה מעשר ח] קרבן מזבח יצאו קרבנות בדק הבית: **גמ'** ת"ר יכול יהו קדשי בדק הבית עושין תמורה ת"ל °קרבן מי שנקראו קרבן יצאו קדשי בדק הבית שלא נקראו קרבן ולא *והתניא אי °קרבן שומע אני אפילו קדשי בדק הבית שנקראו קרבן בענין שנאמר °ונקרב את קרבן ה' וגו' ת"ל °ואל פתח אהל מועד לא הביאו [ו]כל הבא אל פתח אהל מועד חייבין עליו משום שחוטי חוץ וכל שאינו בא לפתח אהל מועד אין חייבין עליו משום שחוטי חוץ אלמא איקרו קרבן אמר רבי חנינא לא קשיא הא ר"ש הא רבנן לר"ש איקרי קרבן לרבנן לא איקרי קרבן ולא והכתיב °ונקרב את קרבן ה' קרבן ה' איקרי קרבן לה' לא איקרי ת"ר °לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו למה נאמר והלא כבר נאמר °לא יחליפנו ולא ימיר אותו טוב ברע וגו' לפי שנאמר לא יחליפנו ולא ימיר אותו משמע קרבן יחיד ט] קרבן צבור וקרבן מזבח וקרבן בדק הבית י] ת"ל לא יבקר אמר ר"ש יא] והרי מעשר בכלל היה ולמה יצא לומר לך מה מעשר קרבן יחיד וקרבן מזבח ודבר שבא בחובה ודבר שאינו יב] בשותפות אף כל קרבן יחיד וקרבן מזבח ודבר שבא בחובה

ודבר

ויקרא כז · שם · שם · שם יז · במדבר ט · ויקרא יז · במדבר ט · ויקרא כז · שם

שלש שדות ושתי מענות. אותה שדה שהיה בה הקבר ושדה לכאן ושדה לכאן אם דרך בני הבקעה לחרוש שדותיהן מזרח ומערב עושה בית הפרס אותה שדה שבמזרח ואותה שבמערב ואם לפון ודרום חורשין יג] *(אותה) בית הפרס אותו של לפון ואותו של דרום שהם גלגלה המחרישה את עפר בית הפרס והעצמות אבל לא לארבע רוחות שאין דרך לחרוש שתי וערב ואותן שתי שדות גופייהו לא הוו כולהו בית הפרס אלא שיעור שתי מענות מענה לזו ומענה לזו אבל אותה שדה שהקבר בה טמאה כולה דלא ידעינן באיזה מקום ממנה היה הקבר ומשום הכי עושה (א) מלא מענה לכל צד דשמא לאחד *לב' ראשיה היה הקבר ומשם הלך יד] לאותה שדה חבירתה מלא מענה דזה הוא שיעור חרישת הקבר דכך שיערו חכמים דמלא מענה ראויות העצמות להתגלגל ע"י המחרישה: **תרומת שניהם תרומה**. שהרי לשניהם חלק בו טו]: **אין תרומת שניהם תרומה**. ואפילו של ראשון דכיון דחזר השני ותרם גלי אדעתיה דלא ניחא ליה בתרומת הראשון והוה ליה ראשון תורם שלא מדעת וכן שני: **כשיעור**. אחד מחמשים: **ואם לאו**. כגון שתרם בעין רעה תרומת השני תרומה ולרבי עקיבא בין כך ובין כך לא הויא תרומה ומתניתין נמי סתמא קאמר הלכך רבי עקיבא היא: **לרבות שוגג כמזיד**. ולקמן בפרק שני (דף יז.) מפרש לה כסבור להמיר שחור והמיר לבן [ב] (ב) טז] זו דגבי קדשים לא קדיש דהוי הקדש טעות וגבי תמורה קדיש: **מתני' אלא בהמה** יז]. ימיר בהמה בבהמה: **קדשי בד"ה אינן עושין תמורה**. דגבי תמורה כתיב קרבן וקדשי בדק הבית לא איקרו קרבן כדמפרש בגמרא: **אמר רבי שמעון כו'**. דסבירא ליה דקדשי בד"ה איקרי קרבן הלכך לא נפקא לן דלא עבדי תמורה אלא מהכא והלא מעשר בהמה בכלל כל הקדשים היה דעבדי תמורה כדכתיב (ויקרא כז) ואם המר ימיר וגו' יח] למה יצא דכתיב בדידיה דעביד תמורה אם המר א) ימיר וגו' מה מעשר קרבן יחיד הוא דעושה תמורה אף כל קרבן יחיד עושה תמורה יצאו קרבנות צבור דמעשר ליתא בשותפות כדאמרינן בפרק בתרא דבכורות (דף נו:) יהיה לך ולא של שותפות: **גמ' קרבן**. ואם (כל) בהמה אשר יקריבו ממנה וגו' וכתיב בתריה לא יחליפנו: **אי קרבן שומע אני כו'**. גבי שחוטי חוץ קאי והאי אי לישנא דתורת כהנים הוא כדאמרינן בכמה דוכתי או אינו כו' גבי שחוטי חוץ דדרים לעיל מהא מילתא להאי קרבן לדרשא אחרינא דקתני יט] קרבן על הקרבן הוא חייב כרת בחוץ ואינו חייב כרת על חולין בפנים ועלה תני אי קרבן כלומר אי דרשינן להאי קרבן להכי משמע אפילו קדשי בד"ה כו' ואית דאמרי או כ] משום דכתיב התם או אשר ישחט ולאו מילתא (ג) היא: **קדשי בדק הבית**. סתמן בעלי מומין ואינן ראויין לאהל מועד מ"מ קרבן איקרו: **לר"ש**. דמתניתין איקרו קרבן ומש"ה ממעט להו איהו מהיקשא דמעשר בהמה ולא מקרבן: **קרבן לה' לא איקרי**. דההוא הוי משמע קרבן סתמא אבל השתא לא משמע קרבן סתמא: **ס"א ת"ר לא יבקר כו'**. ל"א גרסינן הא רבי הא ר"ש לר"ש איקרו קרבן לרבי לא איקרו קרבן ולהאי לישנא פרשינן דמתניתין ליכא פלוגתא אלא כולה ר"ש ודקתני קדשי בד"ה אינן עושין תמורה לאו מקרבן נפקא אלא ר"ש קאמר לה והדר מפרש טעמא הלכך ליכא למימר הא ר"ש הא רבנן: הכי גרסינן להאי לישנא מאי רבי ומאי ר"ש דתניא לא יבקר בין טוב לרע וגו': **למה נאמר**. האי קרא גבי מעשר והלא כבר נאמר לא יחליפנו וגו' דמשמע כל הקדשים עבדי תמורה ומעשר בכלל: ב) **וקרבנות בד"ה**. והאי ברייתא כולה רבי שמעון היא דאית ליה קדשי ב"ה איקרו קרבן ורבי שמעון קא מפרש טעמא ואזיל ואפילו ללישנא קמא הא ודאי כולה ר"ש היא דקתני תלמוד לומר לא יבקר וגו' כלומר להכי הדר כתיב תמורה גבי מעשר להקיש אליו שאר כל הקדשים כדקאמר רבי שמעון: **ודבר שבחובה**. מפרשא לקמן למעוטי מאי:

ודבר

א) [נ"ל ימירנו] ב) וקרבן ב"ה. נ"ק

שלש שדות של שתי מענות. פירש"י אותה שדה שהיה בה קבר ושדה לכאן ושדה לכאן אם דרך הבקעה לחרוש שדותיהם ממזרח למערב עושה בית הפרס אותה שדה שבמזרח ואותה שדה שבמערב ואם לפון ודרום חורשין עושין בית הפרס אותה שדה של לפון ודרום ל' רש"י וזה הטעם ניחא לרבנן אבל מה שפירש"י לרבי אליעזר לא נהירא דפירש כל ארבע שדות שסביב בית הפרס שלו הן בית הפרס והעפר כא] מטמאין ומאי טעמא הוא זה שאם חרשו ממזרח למערב למה יטמאו לפון ודרום ואם חרשו מלפון לדרום למה יטמאו מזרח ומערב לכן נראה לפרש רבי אליעזר אומר בית הפרס עושה בית הפרס לעולם מה שנחרש מבית הפרס לשדה אחר שאלו עשאהו בית הפרס וכן אם נחרש מאותה שדה שניה לשלישית וכן משלישית לרביעית וכן לעולם כולן עושין זה את זה בית הפרס כב]: **מתני'** ר"ע היא *דתנן השותפין שתרמו זה אחר זה ר' אליעזר אומר תרומת שניהם תרומה. דכיון דשניהם יש להם חלק בו והא דממעטינן מאתם ולא שותפין היינו לענין דכל תרומתן אינו תרומה אבל מקצת תרומתו של זה ומקצתו של זה הוי תרומה: **רבי** עקיבא אומר אין תרומת שניהם תרומה. פירש"י ואפילו של ראשון דכיון דחזר השני ותרם גלי דעתיה דלא ניחא ליה בתרומה של ראשון והוה ליה תורם שלא מדעת וכן שני כג] לשון רש"י ולא נהירא דאין זה כמו ולא תמורה אחר תמורה דהתם הראשון תמורה והשני אינו תמורה [ג] לכך נראה לפרש כמו כן הכא דהראשון תרומה ולא השני וקשה דבפרק ג' [מ"ג] דמסכת תרומות כד] תנן שותפין שתרמו ר"ע אומר תרומת שניהם תרומה וחכ"א אם תרם הראשון כשיעור כו' וא"כ קשיא דר"ע אדרבי עקיבא כה]א) ונראה לר"י דבמתניתין מיירי כשנתנו רשות זה לזה לתרום ומשום הכי תרומת הראשון תרומה לר"ע שהרי מדעת חבירו תרם והשני אינו כלום דנתן לחבירו רשות לתרום וכבר תרם ורבי אליעזר סבר דתרומת שניהם תרומה דגלי אדעתייהו דכל חד (לא) ניחא ליה בתרומת חבירו אבל התם בשלא נתנו רשות זה לזה לתרום הלכך כל חד אדעתיה דנפשיה תרם חלקו לפיכך תרומת שניהן תרומה מקלת:

א) ולפי פי' ר"י לא גרסינן בגמ' דתנן אלא דתניא. רש"ק ונ"ק

קיח א מיי' פ"י מהל' טומאת מת הל"א:

קיט ב מיי' פ"ד מהל' תרומות הל"ח:

קכ ג מיי' פ"א מהל' תמורה הל"א:

קכא ד מיי' שם הל"א והלכה יב:

[תרומות פ"ג מ"ג וע' ר"ש]

קכב ה מיי' שם הל"ב ופ"ו מהל' ערכין הלכה ז:

קכג ו מיי' פ"ו מהל' מעה"ק הל"ו:

[נ"ל דתניא וכ"ה בהוי"ט]

[ע' תוס' לעיל ב. ד"ה הא גופא קשיא ותוס' חולין ב. ד"ה התם]

[לקמן לג. ויש גורסין קרבנות בדק הבית וע' תוי"ט]

נ"ל עושה

תוספתא דאהלות פי"ז אהלות פי"ז מ"א ע"ש [מ"ק ה:]

[לפי פי' התוס' ד"ה ר"ע משמע דגרס דתניא וכ"כ התוי"ט]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שלש שדות וכו' ומשום הכי עושה בית הפרס מלא מענה: (ב) ד"ה לרבות וכו' והמיר לבן מחסגבי קדשים: (ג) ד"ה אי קרבן וכו' מילתא היא הכי ולהכי מ"מ הא ר"ש דס"ל קדשי בדק וכו' איקרו דס"ל דר"ש במתני' דאיקרו קרבן כצ"ל והד"א:

[לקמן יז.]

[לקמן לא: ע"ש]

[לעיל ב:]

הגהות הגר"א

[א] גמ' כדתניא. נ"ל כדתנן: [ב] רש"י ד"ה לרבות. זו נ"ב. זו המיר לבן: [ג] תוס' ד"ה ר"ע. לכך נראה כו'. וכ"ה במתני' דתרומות דהדיא רק שנתחלפו התנאים וכ"כ תוס' ומתורץ קושיית תוס':

לעיל ו: זבחים קיג: יומא סג:

רבינו גרשום

ג' שדות אם היתה טומאה באמצעית כשיעור ב' מענות חוץ משדה האמצעית מלא מענה מיכן ומלא מענה מיכן (בשל) [בשדה] החיצונות הוי בית הפרס ולא רצה לומר ה' שדות כלומר דלכל ד' רוחות של אותו שדה [מאה אמה](מלא מענה) ליהוי בית הפרס אלא ב' מענות מענה מיכן ומענה מיכן והיינו טעמ' [משום דדרך חרישה נקט] ואין אדם עשוי לחרוש שדהו שתי וערב: מלא מענה מאה אמה. היינו בית ארבעת סאה דמאה על (חמשים) [מאה] היינו מקום זריעה ד' סאין דילפינן מחצר המשכן דבמאה על חמשים הוו בית סאתים (ר' יוסי אומר חמשה) וטעמא דר' יוסי לא איתפרש לן: ולא תרומה אחר תרומה. דאין תורמין ב' תרומות [גדולה] מכרי אחד: [השותפין שתרמו זה אחר זה. מכרי אחד: ר' אליעזר אומר] תרומת שניהם תרומה. [משום] דכל אחד תורם (לחלקו) [לדעתו]. [ר' יוסי אומר] אם תרם הראשון כשיעור שאמרו חכמים עין יפה תורם אחד מארבעים. בינוני' אחד מחמשים עין רעה אחד מששים: אין תרומת השני תרומה. שכבר פטרו הראשון: שלא נאמר תמורה אלא בבהמה. כדכתב ואם בהמה אשר יקריבו ממנה קרבן לה' כל אשר יתן ממנו כו'. ולא יחליפנו וגו': ר' שמעון מפרש. מה טעם אין עושין תמורה [שהרי מעשר בכלל כל בהמה היה ולמה יצא להקיש לך כו': והתניא] אי קרבן דכתיב או אשר ישחט מחוץ למחנה ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן לה' [שומע אני] (שומעני) אף קדשי בדק הבית יהא חייב משום שחוטי חוץ ואלו לא נקדשו להקריב עצמן אלא לדמיהן: לא קשיא. הא רבי דמוקי לקמן דקדשי בדק הבית לא איקרו קרבן ולא איצטריך קרא למעוטינהו. והא ר"ש דמוקי ליה [illegible] למעוטינהו אלמא משום דסבירא ליה דאיקרו קרבן [illegible] ולישנא אחרינא דקאמר לרבנן לא איקרי קרבן קסבר ההוא סתמא דמתני' דקתני קדשי בדק הבית אין עושין תמורה [illegible] ממעשר אלמא משום דקסבר דאיקרו קרבן. וקאמר ולרבנן לא איקרו קרבן [illegible] אמר ר' שמעון והלא מעשר כו'

שיטה מקובצת

א] אמה כדתנן החורש את הקבר הרי זה עושה בית הפרס עד כמה הוא עושה מלא מענה מאה אמה בית ארבע סאין ר' יוסי אומר חמשה: ב] הקבר הרי זה עושה בית הפרס מלא מענה וכמה מלא מענה ק' אמה: ג] הוא עושה תמורה ולא: ד] כמזיד. עי' תוס' לעיל (דף ב' ע"א): ה] ימיר היחיד עושה: ו] ר"ש והלא תיבת והרי נמחק: ז] יצא להקיש אליו לומר: ח] מעשר קדשי מזבח יצאו קדשי בדק הבית: ט] יחיד ומשמע קרבן: י] ב"ה ודבר שבא חובה ת"ל: יא] ר"ש והלא מעשר תיבת והרי נמחק: יב] שאינו בא בשותפות: יג] חורשין עושה בית: יד] הלך לתוך שדה חבירו מלא: טו] בו וכל אחד תורם בשביל עצמו הס"ד: טז] תיבת זו נמחק: יז] בהמה ואם המר ימיר: יח] וגו' ולמה יצא: יט] דקתני ת"ל קרבן: כ] או קרבן משום: כא] מטמאין ומאי אות ב' נמחק: כב] הפרס ורבנן סברי דאין יכול לעשות אלא ב' שדות הסמוכות לו שחורשין ממנו לתוכם והם לא יעשו אחרים ואפי' הן עצמן לא יעשו אלא מאה אמה לכל אחד ופ"ה דמיירי בשדה שנאבד בה קבר ונחרש ממנו לתוכו ולכך עושה בית הפרס מאה אמה חוצה לו לפי שכל השדה ספק אבל נחרש בו קבר ידוע אינו עושה בית הפרס: כג] תיבות לשון רש"י נמחק: כד] דמס' תרומות גרסינן השותפין תיבת תנן ל"ש: כה] עקיבא וכן משמע בירושלמי דלר"ע תרומת כל אחד חציה חולין וחציה תרומה לפי שכל אחד לא חלה התרומה אלא על חלקו ופר"י דהתם שלא נתן רשות זה לזה לכך כל אחד תורם לעצמו אבל הכא שנתנו רשות זה לזה ר' אליעזר סבר תרומת שניהם תרומה דכיון דתרמו שניהם [illegible] אין השניה כלום אי תרם [illegible] לא] שותפין במס' [קדושין] [illegible] [אבל להלכה] הוי תרומה: